

Atskaite par pētījumiem Dabas liegumā “Čužu purvs”

Dr. biol. P. Evarts-Bunders Daugavpils Universitāte, Sistemātiskās bioloģijas institūts.

Pētījums veikts 2006. gada 29. – 30. augustā.

Darba uzdevumos ietilpa ierīkot divus parauglaukumus, lai noskaidrotu, kā krūmu čuža atjaunojas pēc daļējas un pilnīgas apgriešanas, kā arī iezīmēt vietu, kur čužu audzes šķērsos tūristu taka apmēram 250 m garumā.

Pirms dabas lieguma ierīkošanas čužu krūmu zarus iedzīvotāji plaši lietoja slotu pagatavošanā. Ir informācija, ka šādas slotas izmantoja gan Kandavā, gan apkārtējās viensētās. Tomēr trūka informācijas, kā čužu audzes vitalitāti ietekmē šāda apgriešana. Lai noskaidrotu, kādu ietekmi uz čužu audzi atstāj daļēja un pilnīga čužu krūmu apgriešana, tika ierīkoti divi parauglaukumi čužu audzes nenoēnotajā daļā, kur agrāk nav iegūts avotkalķis.

Tika izvēlēti divi parauglaukumi 5×5 m platībā, kā arī iezīmēts tikpat liels trešais kontroles parauglaukums. Vienā 25 kvadrātmetru parauglaukumā aug 10 – 12 veci, bagātīgi ziedoši krūmi, kā arī vairāki jauni, ēnā augoši, nomākti stādi – visdrīzāk atvases vai apsakņojušies zari. Vidējais ziedošu zaru skaits vienā pieaugušā krūmā 15 – 25. Noteikt vecumu pēc gadskārtām ir samērā apgrūtināši, vidējais atsevišķa zara vecums varētu būt 8 – 10 gadu. Šeit gan nepieciešami koksnes struktūras papildus pētījumi, jo koksnes griezumā saskatāmas vēl vismaz 15 – 20 tumšākas līnijas, ticamāk tā sauktās “neīstās gadskārtas”, kas veidojas krasi mainīgos ekoloģiskos apstākļos augošiem kokaugiem.

Pirmajā izvēlētajā parauglaukumā izgriezti visi zari līdz sakņu kaklam.. Lai nākamgad varētu objektīvāk spriest par notiekošo atjaunošanās procesu, izgrieztas arī atsevišķi augošās sakņu atvases un apsakņojušies zari. Lai izvērtētu, kā čužu audzi ietekmē daļēja zaru izgriešana, otrajā parauglaukumā izgriezti 50 % no katra parauglaukumā augošā krūma zariem.

Parauglaukumiem nepieciešami vismaz trīs gadu novērojumi, lai izvērtētu krūmu reģenerāciju, jauno atvašu veidošanās intensitāti, kā arī iespējamo parauglaukuma aizaugšanu no malām vai krūmu izplatīšanos ar sēklu palīdzību. Tāpat būtu jāvērtē risks, kāds pastāv, šādām atkailinātām teritorijām aizaugot ar citām, ekoloģiski agresīvākām, nevēlamām koku un krūmu pioniersugām – dažādām kārķu sugām, priedi, bērzu, krūkli utt.

Čužu purvā plānotā tūristu taka lielākoties tiek plānota vai nu jau pa esošām takām liegumā, vai nu arī pa teritorijas robežu vai arī ārpus tās. Aptuveni 250 m garš takas posms tiek plānots arī pa čužu audzēm. Šajā posmā nav dabisko taku, arī pa teritorijas robežu taku plānot nevar privātās teritorijas īpašnieka iebildumu dēļ. Pētījuma ietvaros tika izvērtēta un dabā iezīmēta plānotās takas posma atrašanās vieta, lai iespējami maz negatīvi ietekmētu čužu audzi.

2006. gada 31. augustā

P. Evarts-Bunders